

Fredag d. 26. august

Maskinbladet - Landbrug, markbrug, kvægbrug, svinebrug, nyheder, webtv, avis, magasin, medie og brugte landbrugsmaskiner

maskinbladet.dk
dagens landbr

Med tilførsel af blot omkring 70 kg N kan Jesper Andersen høste op til seks ton brødhvede af høj kvalitet pr. hektar. Foto: Per Henrik Hansen

Biodynamisk kvalitet på Sjællands Odde

Jesper Andersen bruger kun det halve af det kvælstof, han har lov til, og alligevel avler han brødkorn af høj kvalitet på den biodynamiske Birkemosegaard på Sjællands Odde

Denne sommerlige solskinsdag er det ikke kun kornet, der flot står og strækker sig op mod himlen, her på Birkemosegaards bakkede marker.

Tidslernerne er tilsyneladende ligeglade med, at der teoretisk set er et lavt kvælstofniveau i deres rodzone. De breder sig stolt og gerne i udstrakte kolonier i den grønne vinterbygmark.

Stolt ved dem er derimod ikke markens ejer, Jesper Andersen, økologisk og biodynamisk landmand på Sjællands Odde. Birkemosegaard har været i familiens eje siden 1906. I 1968 lagde Jesper Andersens forældre, Tove og Svend Andersen, den om til biodynamisk drift.

Jesper Andersen vil sanere marken for tidsler ved at høste byggen som helsæd og derefter pløje og harve gentagne gange, så ukrudtets rødder til sidst må give op overfor udtørringen.

- Så kan byggen i det mindste gøre gavn som foder til ammekvæget til vinter, siger han til dagens gæster, konsulent Sven Hermansen fra Økologisk Landsforening og seniorforsker Ib Sillebak Kristensen fra Det Jordbrugsvidenskabelige Fakultet ved Aarhus Universitet.

Efter saneringen vil Jesper Andersen så rug med udlæg af hvidkløver til frø. Og efter frøavl vil han have et år med vinterhvede. Dernæst skal der være kartofler eller grøntsager i marken, lyder hans plan.

Men Sven Hermansen råder ham til i stedet at udkonkurrere tidslerne ved at dyrke lucerne efter høst af helsæden.

- Det gælder om at konkurrere med tidslerne under jorden, og der er lucernen stærk. Den tager det vand og de næringsstoffer, der er, inden tidslerne får det, siger han.

Jesper Andersen vil overveje det.

Flot hvedemark

Væk er al ærgrelse, da Jesper Andersen, Sven Hermansen og Ib Sillebak Kristensen kommer hen til en af hvedemarkerne.

Her er ingen kolonier af tidsler eller andet rod ukrudt, der kan forstyrre synet af tætte hvedeplanter i frodig vækst. Hvidkløver som forfrugt har givet en god pulje kvælstof, som kornet nyder godt af, og kun enkelte ukrudtsplanter stikker en blomst frem hist og pist.

- Sorten er Bussard. Jeg var en af de første til at genindføre den til Danmark, efter den havde været helt væk fra landet i nogle år. Det er en af de bedste moderne brødhvedesorter, man kan få. Det er en vinterhvede og har derfor en hård gluten, som møllerne gerne vil have til at blande op med vårhveden, der har blødere gluten, forklarer Jesper Andersen.

Det er dette fokus på kvalitet i den økologiske planteavl, der er baggrunden for, at Sven Hermansen og Ib Sillebak Kristensen i dag har taget færgen fra Aarhus til Odden for at besøge Jesper Andersen.

Alle tre er involveret i Økologisk Landsforenings projekt Bedre Udbytter. Et udviklingsprojekt hos i alt fem økologiske planteavlere, hvoraf et par stykker også er biodynamikere, hvor målet er at hæve udbytterne, forbedre kvalitet og indtjening og skabe en god platform for deling af viden.

Som led i projektet besøger konsulenter fra Økologisk Landsforening og Ib Sillebak Kristensen de medvirkende landmænd for at høste af deres erfaringer og diskutere deres praksis med dem.

Halv mængde N af det tilladte

Som biodynamiker er Jesper Andersen vant til at dyrke brødkorn og andre afgrøder af høj værdi, selv om hans tilførsel af næringsstoffer er væsentligt mindre end hos planteavlere generelt.

Faktisk er han nede på blot omkring det halve af de 140 kg total N pr. hektar harmoniareal, som økologerne normalt skal holde sig indenfor.

- Jeg har jo ikke mere, end jeg bruger. Jeg har kun gødningen fra mine 40 ammekøer med opdræt, og så forfrugt værdien fra kvælstofsamlende afgrøder, forklarer han.

Det hjælper dog Jesper Andersen, at der falder relativt lidt nedbør på Sjællands Odde, og der derfor kun er meget lille udvaskning af næringsstoffer om vinteren.

Resultatet er en høst af brødhvede, der svinger fra 3,5 ton pr. hektar i de dårligste år til seks ton i de bedste. I rug er intervallet 3,5 til 5,5 ton.

Kornafgrøderne ? hvede, rug, spelt og byg ? sælger han hovedsageligt til møllen og bageriet Aurion. Men som noget nyt får han også en mindre del lønformalet og sælger det i eget navn direkte til forbrugerne.

Biodynamiske regler

Udover at følge de økologiske regler har biodynamikerne også deres eget regelsæt, som kontrolleres af Demeterforbundet i Danmark.

De biodynamiske regler siger blandt andet, at der slet ikke må anvendes konventionel gylle, og at der højst må tilføres 112 kg N pr. hektar pr. år i gennemsnit.

Til sammenligning tillader økolog-reglerne import af 70 kg N/hektar i konventionel gødning frem til år 2021 og samlet tilførsel af op til 170 kg N/hektar med husdyrgødning.

Til udren for de fleste andre økologer, og ikke mindst for konventionelle landmænd og konsulenter, indeholder det biodynamiske regelsæt også krav om brug af særlige præparater.

Alle marker skal på bestemte tidspunkter sprøjtes med to præparater, kaldet humuspræparatet og kiselpræparatet.

Humuspræparatet fremstilles af frisk kogødning, som kommes i kohorn, der graves ned i muldlaget i vinterhalvåret. Om foråret graves præparatet op, fortyndes med vand og sprøjtes ud over markerne.

Ifølge den biodynamiske teori, som blev udformet af filosofen og åndsforskeren Rudolf Steiner i 1920'erne, samler den nedgravede kogødning kræfter fra kosmos. Når præparatet kommer ud på marken i stærkt fortyndet form, vil det styrke jordens humus og afgrødernes udvikling, siger teorien.

Kiselpræparatet fremstilles af pulveriseret kiselsten, der ligeledes fyldes i et kohorn og graves ned i jorden. Kiselpræparatet har til formål at styrke planternes fotosyntese og deres evne til at danne næringsstoffer.

Desuden arbejder biodynamikerne med seks forskellige kompostpræparater, der fremstilles ud fra lige så mange urter. De tilsættes gødningen, mens den komposterer. For biodynamikerne er det nemlig et krav, at husdyrgødningen skal kompostere, inden den spredes på marken.

Debat om kompost

Under besøget forholder Sven Hermansen og Ib Sillebak Kristensen sig hverken positivt eller negativt til Jesper Andersens brug af præparater. Men da talen falder på komposten, taler Ib Sillebak Kristensen imod den biodynamiske praksis.

- Det er rigtigt nok, at næringsstofferne bliver lettere tilgængelige for planterne, når du komposterer gødningen. Men du mister også op mod halvdelen af næringsstofferne under processen. De forsvinder simpelthen som ammoniak og CO₂. Det vil være bedre at lade omsætningen ske i jorden, altså efter udbringning på marken i stedet for i kompoststakken. For så vil en større mængde næringsstoffer bidrage til at opbygge jordens frugtbarhed i stedet for bare at forsvinde ud i luften, siger forskeren.

Jesper Andersen reagerer ikke helt afvisende, men han siger heller ikke straks ja til anbefalingen.

At udbringe husdyrgødningen i rå form vil stride mod de biodynamiske principper; principper der begrundes med, at der ved komposteringen opbygges nye organiske forbindelser af gødningen, og at den dermed bliver bedre til at opbygge stabile humusforbindelser i jorden.

Og for Jesper Andersen vil det ikke blot være en stor personlig omvæltning at give køb på de biodynamiske principper. Det vil også være en afstandstagen fra en driftsform og en tankegang, som faktisk har medvind i disse år.

De seneste år er en del erfarne økologer rundt omkring i landet blevet biodynamikere, og også blandt forbrugerne vinder de biodynamiske tanker frem.

Eksempelvis er Jesper Andersen en af de foretrukne leverandører hos den hastigt voksende indkøbsforening Københavns Fødevarefællesskab ? et forening af økologiske forbrugere, drevet af frivillig arbejdskraft og aftager af flere varevognslæs af produkter fra Birkemosegård hver uge.

- De kan godt lide at jeg har biodynamiske produkter. Og især er de glade for at jeg ikke bruger konventionel gylle, fortæller Jesper Andersen.